

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. mevrouw I. van Engelshoven, minister
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 7 oktober 2020
Kenmerk: RVC-2020-1576

Betreft: Advies over de omgang met koloniale collecties

Geachte minister Van Engelshoven,

In uw brief van 15 oktober 2019 heeft u de raad verzocht een onafhankelijke adviescommissie in te stellen met als opdracht:

- een toekomstperspectief te schetsen op de omgang met het koloniaal erfgoed in brede zin en met betrekking tot internationale samenwerking en teruggave in het bijzonder;
- te adviseren over een procedure voor de omgang met individuele claims op objecten uit collecties met een koloniale context.

U vraagt de commissie onder andere in te gaan op de tijdsperioden, de landen en de collecties die hier in het geding zijn, de juridische en morele aspecten van dit vraagstuk en op de mogelijkheden van samenwerking met herkomstlanden en met landen die vroeger net als Nederland, een koloniale mogendheid waren.

De opdracht die u de commissie heeft meegegeven, is zeer actueel. Het koloniale verleden en wat zich in dat verleden heeft afgespeeld, is vandaag de dag volop onderwerp van debat en van een maatschappelijke heroriëntatie. Of het nu gaat om Zwarte Piet, de afbeeldingen op de Gouden Koets, om beelden van kolonisten op onze pleinen of om de omgang met het koloniale erfgoed.

Bijgaand treft u het gevraagde advies aan. De commissie die dit advies heeft opgesteld en waarvan het voorzitterschap in handen was van mw. Lilian Gonçalves-Ho Kang You, heeft het advies de titel "*Koloniale Collecties en Erkenning van Onrecht*" meegegeven. Naar het oordeel van de raad geeft deze titel uitdrukking aan waar het in het advies in de kern om gaat: erkenning van en het nemen van verantwoordelijkheid voor het onrecht dat de bevolking van de koloniale gebieden indertijd is aangedaan door het tegen hun wil in bezit nemen van cultuurgoederen.

De commissie kiest met haar advies voor een heldere en principiële lijn. Zij adviseert u om richting de landen waar Nederland koloniaal gezag uitoefende de bereidheid uit te spreken tot een onvoorwaardelijke teruggave van cultuurgoederen die indertijd in deze landen zijn gestolen, meegenomen bij militaire acties of anderszins onvrijwillig verloren zijn geraakt. De raad onderschrijft deze lijn volledig.

De raad onderschrijft ook de opvatting dat een adequate omgang met verzoeken tot teruggave niet een eindresultaat is, maar onderdeel moet zijn van een samenwerking tussen Nederland en de herkomstlanden. Van groot belang is samen op te trekken om vanuit verschillende perspectieven het verhaal van de koloniale tijd te kunnen vertellen en de gevolgen daarvan een plek te geven in de huidige tijd.

De raad wil van deze gelegenheid gebruik maken om de commissie te bedanken voor haar werk. Zij heeft in korte tijd en ondanks de beperkingen die de coronacrisis met zich bracht, veel werk verzet. Behalve mw. Lilian Gonçalves-Ho Kang You, maakten dhr. Leo Balai, mw. Brigitte Bloksma, mw. Martine Gosselink, mw. Henrietta Lidchi, mw. Valika Smeulders, mw. Hasti Tarekat Dipowijoyo en dhr. Joris Visser deel uit van de commissie. Het secretariaat van de Commissie werd gevoerd door dhr. Sander Bersee en mw. Emma Keizer.

De expertise en kundigheid van voorzitter, de leden en het secretariaat, heeft geleid tot een advies dat de raad volledig kan onderschrijven en dat veel pregnante informatie bevat over het koloniale verleden en het koloniale erfgoed dat in die tijd in Nederlands bezit is gekomen. De raad hoopt van harte dat het gesprek in de maatschappij over dit advies bijdraagt aan het begrip voor de rol die Nederland rond koloniale collecties moet nemen voor het herstel van het gedane onrecht.

Met vriendelijke groet,

Marijke van Hees
Voorzitter

Jakob van der Waarden
Directeur